

Advies nr. 27
(gedateerd 4 september 1997)
over het "Plan van Aanpak Technologiebeleid
provincies Drenthe, Fryslân, Groningen"

SEAN-ADVIES, nr. 27 over het "Plan van Aanpak Technologiebeleid provincies Drenthe, Fryslân, Groningen"

- gevraagd advies bij brief van 26 mei 1997 van SNN-Commissie EZ
- aan de orde geweest in vergadering van 27 juni 1997
- uitgebracht aan SNN-Commissie EZ en Interprovinciale Statencommissie d.d. 4 september 1997
(in afschrift gezonden aan noordelijke innovatiecentra, MSC's - MTI en Agrobusiness)

Bij brief van 26 mei 1997 heeft de Bestuurscommissie Economische Zaken onze raad om advies gevraagd over het "Plan van Aanpak Technologiebeleid provincies Drenthe, Fryslân, Groningen". Gaarne geven wij hieronder puntsgewijs onze zienswijze over de kernpunten in het Plan van Aanpak.

1. Algemeen

In het SNN-beleidsprogramma 1996 - 1999 (pag. 11) is geconcludeerd dat, hoewel Noord-Nederland over een hoogwaardige kennisinfrastructuur beschikt, de transfer van kennis naar het bedrijfsleven ook in deze regio nog onvoldoende plaatsvindt. De SEAN deelt die mening (zie ook het PVK-advies over de Herstructurering Intermediaire Economische Adviesstructuur Noord-Nederland, pag. 6). Initiatieven om te komen tot verhoging van de kennisintensiteit, met name in middelgrote en kleinere bedrijven, door het versterken van de kennisinfrastructuur, het verbeteren van kennistransfer, het stimuleren van RenD en het verhogen van de kwalificaties van de beroepsbevolking juichen wij in het belang van vergroting van de concurrentiekracht van het noordelijk bedrijfsleven en versterking van economische groei en werkgelegenheid toe.

2. Verantwoordelijkheidstoedeling

De centrale vraag bij de beoordeling van het Plan van Aanpak is welke verantwoordelijkheden en taken de (gezamenlijke) provincies op dit terrein hebben.

Onder het hoofd "Het noordelijke technologiebeleid" wordt opgemerkt: "deze rol en plaatsbepaling (van de noordelijke provincies) worden enerzijds ingegeven door het Beleidsplan 1997 - 1999 van de marktsectorcommissie MTI en de beleidsmatige vertaling van het PVK-advies betreffende de herstructurering van het indermediaire veld.

Anderzijds speelt hierbij een belangrijke rol de reeds in SNN-verband uitgesproken wens om meer dan tot nog toe het geval is sturend op te treden met betrekking tot technologiebeleid en als zodanig een actieve rol te vervullen".

De SEAN is van mening dat een juiste en heldere scheiding van verantwoordelijkheden en taken, waar alle betrokkenen zich in kunnen vinden de voorwaarde biedt voor een efficiënte en effectieve stimulering, ook van technologievernieuwing.

De gezamenlijke provincies hebben in onze visie een belangrijke voorwaarden-scheppende verantwoordelijkheid in de zin van het opstellen, verder ontwikkelen en bewaken van het algemene beleidskader (bijstelling Economisch Meerjarenperspectief 1994 - 2000 tot Nieuw Noordelijke Perspectief, waarin (de samenhang tussen) de doelstellingen, prioriteiten en instrumenten ook op technologiebeleid worden aangegeven). Voorts zien wij het als hun verantwoordelijkheid: het bevorderen en bewaken van de samenhang van het NNP met nationale en Europese stimuleringsfondsen en regelgeving op het technologieterrein en met relevante onderdelen van SNN- en provinciaal beleid, de bevordering van de samenwerking met technologieinstituten, universiteiten, HBO etc., het beoordelen en goedkeuren van de plannen van aanpak en projecten van de ISP-marktsectorcommissies, en mogelijk ook een zekere aansturing van het komende IC/IMK-netwerk.

Daarnaast kan met name het beleidsplan 1997 - 1999 van de marktsectorcommissie MTI (dat gebaseerd is op het algemene SNN beleidskader) worden beschouwd als regisserend en operationeel kader voor het bevorderen van concrete activiteiten en projecten, ook op het terrein van technologieontwikkeling in noordelijk verband (naast instrumenten als NOM, IPR, RBS). Wij verwijzen wat dit betreft ook naar de doelstelling van het ISP in het jaarverslag ISP 1996 (pag. 5) en de uitspraak van de commissie MTI (pag. 36 van het verslag) "dat er bij de commissie concrete plannen leven om voor o.m. het onderwerp technologiebeleid - mede op basis van datgene wat de afgelopen periode is bereikt - enkele aansprekende structuurversterkende initiatieven op gang te brengen, waarmee het bedrijfsleven in Noord-Nederland zijn concurrentiepositie voor een lange periode daadwerkelijk kan versterken". In het beleidsplan heeft de commissie inmiddels gekozen voor drie beleidsthema's, waaronder Technologische Innovatie. De commissie MTI zal uiteraard de uitvoering van zijn beleidsplan, ook in verband met de financieringsbehoefte, (moeten) afstemmen op beleid, verantwoordelijkheden, (uitvoerende) taken en activiteiten van andere betrokkenen op dit terrein, zoals Europese Commissie, Ministerie van EZ (w.o. Innovatiecentra/iMK), provincies, branche- en werkgeversorganisaties.

In onze visie zou de door de provincies voorgenomen uitvoering van kennisprojecten (cluster- of sectordoorlichtingen van een aantal kansrijke sectoren vanuit een vraaggerichte benadering) dan ook het beste kunnen worden ondergebracht (incl. ISP-bijdrage in de financiering) bij de bestaande operationele rol van de ISP-marktsectorcommissie, uiteraard in goede afstemming met en waar nodig actieve inschakeling van andere betrokken partijen. De marktsectorcommissies zijn immers "een instrument van provinciale overheden waarmee deze deskundigheid op het gebied van het bedrijfsleven en gezag binnen de marktsector hebben binnen gehaald" (pag. 5 van het PVK-advies).

Goed overleg en zo mogelijk overeenstemming tussen alle in Noord-Nederland betrokken partijen over het plan van aanpak van de drie provincies achten wij gezien het voorgaande noodzakelijk. Uit het plan van aanpak blijkt evenwel niet (duidelijk) of dit overleg gevoerd is en zo ja met welke instanties en met welk resultaat. Wij bevelen aan hierover nadere informatie te verstrekken (aan SEAN/IPSC).

3. Noordelijke aanpak

Mocht het zo-even genoemde overleg tussen noordelijke technologiepartners uitwijzen dat er niettemin behoefte is aan initiërende concrete activiteiten van de (gezamenlijke) provincies op technologiebeleid (bijv. het uitvoeren van cluster- of sectordoorlichtingen) dan bepleiten wij een aanpak op noordelijk (SNN-)niveau. Aangezien voor (stuwende) bedrijfssectoren, kennisinstellingen en de daarvoor ontwikkelde technologiemaatregelen provinciegrenzen niet relevant zijn achten wij het uitgangspunt in het plan "dat de provincies alle drie hun eigen verantwoordelijkheid houden en waar mogelijk wordt er samengewerkt" niet adequaat (zie ook het ISP-jaarverslag 1996, pag. 36, waar opgemerkt wordt dat o.m. het onderwerp Technologische Innovatie zich goed leent voor een aanpak op Noordnederlandse schaal). In lijn met de huidige noordelijke samenwerking stellen wij in dat geval voor om binnen het kader van het Nieuw Noordelijk Perspectief onder directe regie van de Bestuurscommissie EZ de doorlichtingen uit te doen voeren door samenwerking van de noordelijke IC'en en andere betrokken intermediairs. (Bestaande structuren worden zo conform de KPMG- en PVK-adviezen adequaat gebruikt). Een dergelijke SNN-regie sluit uiteraard niet uit dat afhankelijk van de uit te voeren activiteiten regionale/provinciale accenten worden gelegd.

4. Doorlichtingen

Voorgesteld is door de provincies om voor de volgende (meest kansrijk geachte) sectoren en clusters kennisprojecten op te zetten:

- metaal/electro
- chemie/kunststoffensector
- nautische sector
- agro-/voedings- en genotmiddelensector
- MERA-cluster
- biomedisch technologisch cluster
- watertechnologie
- eventueel informatie technologie cluster.

Opzet hierbij zal zijn cluster- of sectordoorlichtingen door een (of meer?) extern bureau vanuit een marktgerichte benadering, uit te voeren in de periode 1997 tot medio 1998. De doorlichting wordt gezien als voortraject dat moet leiden tot het ontwikkelen van projecten vanuit de markt zelf als vervolgstappen. (In het voortraject wordt afstemming gezocht met de IC'en en de marktsectorcommissie MTI).

Zoals wij reeds in ons advies nr. 26 over de ISP-evaluatie hebben aangegeven gaat het hier ook naar onze mening om een aantal speerpuntsectoren en -technologieën met groeipotenties waar het Noorden zich in onderscheidt of waar het goede voorwaarden voor heeft. Hieraan zou de sector transport en logistiek kunnen worden toegevoegd. In beginsel kunnen wij dan ook instemmen met de geselecteerde sectoren. Wel vragen wij ons af of een dergelijk ambitieus onderzoekprogramma in de korte tijd van een jaar kan worden uitgevoerd.

Wellicht is het raadzaam een nadere prioriteitsstelling (ook op basis van praktijkervaringen van instanties als de NOM, commissie MTI en IC'en) aan te brengen, waardoor ook lering kan worden getrokken uit verricht onderzoek alvorens nieuw onderzoek wordt geëntameerd. Gezien het onderzoek (bijv. van de NOM) dat reeds voor bepaalde sectoren is verricht, de verschillende omvang en aard van de betrokken sectoren en kennisinstellingen en de beschikbare know-how vanuit de praktijk lijkt het niet plausibel dat voor elke sector een even omvangrijk onderzoek (tegen steeds dezelfde kosten; f 150.000) zou moeten worden uitgevoerd. Zonder informatie over de onderzoeksopzet kunnen wij hierover geen nadere uitspraken doen.

5. Noordelijk platform/begeleidingscommissie

Voor wat betreft de "vraaggerichte benadering" wordt in het voorstel slechts meegedeeld dat "nader bekeken zal moeten worden in hoeverre wij, in navolging van wat reeds in de provincie Fryslân is ingevoerd, in noordelijk verband tot het instellen van een platform of brainstormclub kunnen komen waar met name de stem vanuit het bedrijfsleven wordt gehoord".

Essentieel in onze optiek is het aanbod aan (toekomstige) maatregelen en projecten af te stemmen op de vraag uit de markt (technologievragen van individuele bedrijven) en de doorstroming van kennis naar het MKB op basis van die vraag te maximaliseren.

Voor het welslagen van het onderzoeksprogramma (introductie bij de bedrijven gericht op maximale deelname, analyse en weging van de uitkomsten, opstellen van aanbevelingen) achten wij het dan ook belangrijk dat het programma wordt begeleid door een noordelijk platform (begeleidingscommissie) waarin de bij de markt direct betrokken instanties vertegenwoordigd zijn zoals branche-, werkgevers- en werknemersorganisaties en de deskundige intermediairs. Met name moet in het plan van aanpak worden aangegeven op welke wijze kan worden bereikt dat het MKB de resultaten van de doorlichting zo van belang acht dat deze bedrijven zich spontaan aanmelden en de onderzoeksresultaten dus niet in de kast blijven liggen. Voorwaarde daartoe is zeker ook dat uitgegaan wordt van individuele benadering en begeleiding van (en dus van

maatwerk voor) de bedrijven.

Wij vestigen er voorts de aandacht op dat het bij de introductie van de sectordoorlichtingen bij de bedrijven van belang is dat een beeld wordt gegeven van de huidige inzichten in de functie van technologische vernieuwing, het daarvoor beschikbare instrumentarium en lopende activiteiten in het kader van het streven naar een duurzame economische ontwikkeling. Wij verwijzen daarbij bijv. naar de onlangs uitgebrachte rijksnota Milieu en Economie. Door een dergelijk kader aan te reiken worden (latente) vragen van ondernemers gestimuleerd en geëxpliciteerd (voorbeeldfunctie en inspiratiebron).

Tenslotte spreken wij de hoop uit dat het plan van aanpak, door een gecoördineerd inzetten van deskundigheden, intermediairs, technologieinstituten en stimuleringsmaatregelen (regionaal, nationaal, Europees) er toe zal leiden dat in samenwerking met het MKB in Noord-Nederland in technologisch opzicht een forse stap voorwaarts zal worden gemaakt.

Assen, 4 september 1997